

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Гуменюк Ірини Леонтіївни «Розвиток особистих селянських господарств в системі національної економіки», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Актуальність обраної теми дослідження та її зв'язок з державними науковими програмами

Розвиток економіки країни значною мірою залежить від форм власності на засоби виробництва та виготовлену продукцію, а відповідно до цього – і форм господарювання. Протягом всього історичного періоду існування людства перед ним стоїть проблема суспільних відносин, в основу яких покладено відносини власності. Це повною мірою стосується й розвитку особистих селянських господарств.

Особисті селянські господарства відіграють важливу роль у виробництві сільськогосподарської продукції і впливають на забезпечення населення продуктами харчування та продовольчу безпеку держави. Проте, держава не має прямих важелів впливу на обсяги та номенклатуру вироблюваної в ОСГ продукції. Важливим є той факт, що ОСГ розглядаються не лише як форма господарювання але і як напрям самозайнятості населення. Характерно також, що ОСГ є своєрідними індикаторами стану національної економіки та суспільного виробництва, що засвідчує актуальність дисертаційного дослідження.

Тому дослідження, що спрямоване на розробку та обґрунтування теоретичних, науково-методичних та прикладних аспектів розвитку особистих селянських господарств в системі національної економіки є актуальним, своєчасним та відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Дисертаційна робота виконана відповідно до планів науково-дослідної роботи економічного факультету Подільського державного аграрно-технічного університету на 2015-2019 рр. «Формування стратегії та пріоритетів інноваційного розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0114U007032) В рамках наукової тематики здобувачем запропоновано нове розв'язання проблеми формування теоретичних, науково-

методологічних та практичних засад розвитку особистих селянських господарств в системі національної економіки.

Структура і зміст дисертаційної роботи логічні та послідовні, що дозволило автору досягти практично значущих результатів і відповідної наукової новизни.

Ступінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, їх новизна та повнота викладу в опублікованих працях

Результати наукових досліджень, висновки та пропозиції, наведені в дисертаційній роботі, отримані особисто здобувачем і характеризуються високим рівнем обґрунтованості. Достовірність наукового дослідження підтверджується чіткістю поставлених завдань та залученням значної кількості законодавчих, науково-методичних, статистичних і аналітичних матеріалів.

Інформаційною базою проведеного дослідження були законодавчі та нормативно-правові акти України, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства аграрної політики та продовольства України, Державної служби статистики України, Головного управління статистики Хмельницької області, теоретичні праці вітчизняних і зарубіжних авторів, інші спеціальні та науково-практичні інформаційні джерела, матеріали наукових установ, дані анкетного дослідження голів і членів особистих селянських господарств, особисті дослідження автора.

Вірогідність і обґрунтованість одержаних результатів роботи обумовлено використанням загальнонаукових і спеціальних методів пізнання.

Сукупність результатів дослідження складають теоретико-методологічну базу та методичний інструментарій, які можна використовувати для вирішення проблем як на національному, так і на регіональному рівні.

Теоретико-методичні та практичні розробки автора використані при:

- розробленні щорічних програм соціально-економічного розвитку області;
- обґрунтуванні пропозицій щодо трансформації особистих селянських господарств у більш ефективні організаційно-правові структури;

– опрацюванні пропозицій щодо ведення аграрного виробництва на якісно новій основі, зменшення безробіття, підвищення ефективності використання трудових ресурсів і створення сприятливого соціального середовища;

– розробці засобів щодо підвищення ефективності використання трудових ресурсів з урахуванням пропозицій з підвищення зайнятості сільського населення у малих формах.

У першому розділі «Теоретико-методичні засади розвитку особистих селянських господарств в системі національної економіки» визначено сутність особистих селянських господарств та їх значення в системі національної економіки, охарактеризовано етапи і особливості розвитку, узагальнено організаційно-правові та методичні засади досліджень функціонування та розвитку особистих господарств населення.

У другому розділі «Характер і сучасні тенденції розвитку особистих селянських господарств в системі національної економіки» визначено організаційно-економічні передумови розвитку особистих селянських господарств, проаналізовано соціально-економічні характеристики функціонування та ефективність використання трудових ресурсів, оцінено технічне забезпечення й ефективність господарювання.

У третьому розділі «Шляхи забезпечення розвитку особистих селянських господарств в системі національної економіки» обґрунтовано підходи до удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку особистих селянських господарств, запропоновано засади оптимізації перспективних стратегій розвитку на основі активізації інтеграційних процесів і кооперативного руху, розроблено напрями інвестиційно-фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку особистих селянських господарств в системі національного господарського комплексу.

Обґрунтовано, що розвиток особистих селянських господарств має забезпечуватися через використання спеціального механізму регулювання сукупності заходів та прийомів законодавчого, виконавчого та контролюючого впливу на умови і процес діяльності особистих селянських господарств.

Наведені автором висновки і пропозиції ґрунтуються на результатах наукових досліджень. Структура дисертаційної роботи відповідає її назві і узго-

джується з метою та завданнями дослідження. Дисертація відповідає встановленим вимогам щодо оформлення, наукові положення викладені зрозуміло та чітко.

Наукова та практична цінність отриманих результатів

В дисертаційній роботі наукова новизна визначається у таких найбільш суттєвих теоретичних і практичних здобутках, які розкривають зміст та повноту дослідження:

- обґрунтовано алгоритм диференційованого підходу до вибору стратегій розвитку особистих селянських господарств;

- удосконалено класифікацію особистих селянських господарств за шістьма класифікаційними ознаками (спеціалізація, товарність, формування трудових відносин, вплив на життєдіяльність сільської родини, розміщення та рівень інтегрованості);

- розкрито підходи до визначення сукупності типових організаційно-економічних моделей функціонування особистих селянських господарств залежно від їх спеціалізації, товарності та ресурсного забезпечення;

- удосконалено механізм регулювання розвитку особистих селянських господарств, що ґрунтується на сукупності принципів, заходів і прийомів;

- здійснено оцінювання впливу особистих селянських господарств на виробництво сільськогосподарської продукції та життєдіяльність сільських мешканців;

- обґрунтовано методичні підходи щодо оцінки функціонування особистих селянських господарств на основі соціологічних обстежень;

- розкрито підходи щодо інвестиційно-фінансового забезпечення розвитку особистих селянських господарств через активізацію інвестиційних потоків з приватних джерел та забезпечення прямої і непрямой державної підтримки.

Апробація результатів дисертації

Основні положення, висновки, результати дисертації доповідались та отримали схвалення на чотирьох міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також відображені у щорічних наукових звітах ка-

федри обліку і аудиту Подільського державного аграрно-технічного університету.

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих працях

За матеріалами дисертаційного дослідження опубліковано 12 наукових праць загальним обсягом 5,9 д. а. (у т. ч. особисто автору належить 5,1 д. а.), з них 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в іноземному виданні, 4 тез доповідей на науково-практичних конференціях, 1 стаття в іншому виданні.

Автореферат дисертації автора розкриває зміст, основні положення і висновки наукової роботи, яка виноситься на захист. Дисертація оформлена згідно з встановленими вимогами, має логічну та завершену структуру, що дозволили повністю розкрити тему дослідження.

Дискусійні положення і недоліки дисертаційної роботи

Дисертаційна робота містить окремі недоліки і положення, які можуть складати предмет наукової дискусії:

1. В аналітичній частині роботи автор дещо зловживає статистичною інформацією. Наведені у розділах 2 та 3 таблиці і рисунки містять інформацію, головним чином запозичену із статистичних збірників.

2. У дисертаційній роботі не чітко прослідковуються особливості розвитку особистих селянських господарств кожного окремого регіону та фактори, що їх обумовлюють.

3. В дисертаційній роботі на с. 170-174 автор досліджує роль і місце ОСГ в соціально-економічному розвитку сільських територій, розробляє напрями забезпечення системної розбудови останніх. При цьому бажано навести приклади (або апробувати) даний механізм взаємодії – двостороннього, взаємофункціонального процесу розвитку господарств населення в системі сільських територій.

4. При викладенні висновків автору бажано було б висвітлити свою позицію стосовно частки виробництва валової продукції сільського господарства

України особистими селянськими господарствами на перспективу.

5. В дисертаційній роботі найбільше уваги приділяється розвитку особистих селянських господарств і менше – інших малих форм господарювання, бажано було їх порівняти.

Проте, зазначені зауваження носять дискусійний характер і не зменшують наукову та практичну цінність дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Ірини Леонтіївни Гуменюк «Розвиток особистих селянських господарств в системі національної економіки» містить наукові положення та науково-обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують науково-прикладну проблему розвитку особистих селянських господарств в системі національної економіки.

Зміст автореферату й основних положень дисертаційної роботи ідентичні. Автореферат відповідає встановленим вимогам за оформленням.

У цілому дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р.), а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

12 червня 2017 р.

Офіційний опонент:
кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту і маркетингу
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Баланюк С. І.

